

Pater Placied Tempels

Dit jaar herdenken wij de Limburgse franciscaan, pater Placied Tempels, vader en pionier van de Bantoe filosofie, die in 1977, veertig jaar geleden, overleden is. Zijn diepe overtuiging hield in en zin : "Het christendom is bekwaam een Bantoe-beschaving te bezielen gelijk het de Westerse beschaving heeft bezielt."

DOOR GUIDO BOSTEELS

Ofwel komt er een christelijke Bantoe-beschaving, ofwel komt er niets anders dan een oppervlakkige europeanisering die het Bantoeisme vermoordt. Er is geen andere uitweg." Deze zware woorden staan te lezen in het boek "Bantoe-Filosofie" dat pater Franciscaan Placied Tempels in 1946 liet verschijnen. Dit boek zou een mijlpaal worden in de ontwikkeling van een Afrikaans filosofisch denken en ook grote invloed hebben op de wijze waarop de missionering in Afrika werd beoefend en waarop ook vandaag nog het christendom in Afrika wordt beleefd.

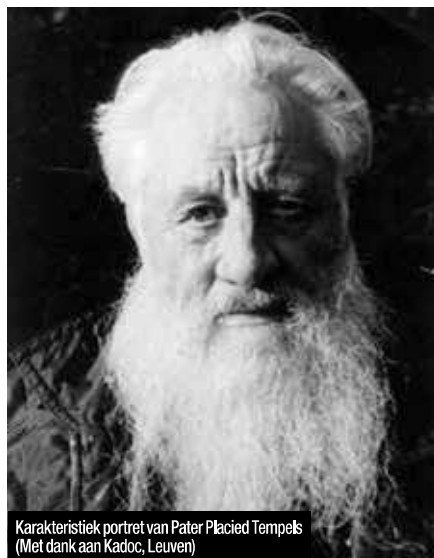
In dit boek vinden we de neerslag van de evolutie die zich in de geest van de auteur na tien jaar missiewerk heeft voorgedaan. Na enige jaren had hij teleurgesteld ervaren dat het godsdienstonderwijs zoals hij het aanvankelijk "volgens het boekje" gaf, gegrond op de klassieke westerse ideeën, moeilijk in de geesten doordrong.

Onder druk van zijn twijfel over de vraag of hij wel op de goede weg was, stapte pater Tempels af van zijn klassiek doctrinair onderwijs. Hij streefde ernaar de Afrikaan als mens te doorgronden. Door met de mensen te praten en hen te ondervragen, door hun zegswijzen en spreekwoorden te analyseren, peilde hij naar de diepe roerselen in de Afrikaanse ziel.

Zo kwam hij ertoe de diep gewortelde opvattingen en wijsheid van de Bantoe te doorgronden.

Voor wie nog niet vertrouwd is met deze materie komen we nog even op het uitgangspunt van deze filosofie terug : wat telt in het Bantoe-bewustzijn omtrent het wereldbeeld zijn niet dingen, "dat wat is", zoals bij ons, maar levenskracht. Deze vitale kracht is de onzichtbare werkelijkheid van alles wat bestaat.

Zij is in stijgende mate tegenwoordig in de 'dode' natuur, in de planten, de dieren en de mensen, maar daarna ook in de wereld van de geesten en ten slotte in de godheid. In dit denksysteem bekleedt de mens natuurlijk een centrale plaats. Waar het op aan komt is het verwerven, het behouden en overdragen van levenskracht.

Karakteristiek portret van Pater Placied Tempels (Met dank aan Kadoc, Leuven)

Ouderdom, ziekte, bijvoorbeeld impliceren een afname van kracht, terwijl een goed leider bekwaam is om kracht te vermeerderen. Al wie enigszins met het inlandse leven in Afrika vertrouwd is, weet ook dat een persoon, zelfs al is hij overleden, bekwaam wordt geacht om de levenskracht van iemand anders te beïnvloeden.

Wil de prediking van het christendom vaste voet onder de grond hebben in Afrika, betoogde Tempels, dan moet zij aansluiten bij deze denkwereld. Meer nog : "Het christendom is bekwaam een christelijke Bantoe-beschaving te bezielen, gelijk het de westerse beschaving heeft bezielt", leest men woordelijk in zijn boek.

Het was geen kleinigheid dat deze jonge missionaris op eigen houtje het traditionele gevestigde missioneringswerk zo maar in vraag ging stellen, niet zonder daaraan een formele aansporing te koppelen om tot een grondige bijsturing over te gaan. Laten we grif erkennen dat indien de toenmalige overheden de goede idee hadden gehad om de toekomstige koloniale betrouwen te maken met de specifieke denkwereld van de Bantoe, zij beter voorbereid zouden zijn geweest om de cultuurschok te verwerken die hen wachtte. Zo hadden wellicht heel wat spanningen, misverstanden en onheil voorkomen kunnen worden. ■